

GLOBAL BİR SUÇ: SUÇTAN ELDE EDİLEN GELİRLERİN AKLANMASI VE ORTAYA KOYDUĞU SORUNLAR

A Global Crime: Legalizing the Funds Derived From Crime and Forwarded Problems

Y. Furkan ŞEN*
Ersin YALÇIN**

Özet

Globalleşme, dünyamızı çok yönlü olarak etkileyen, olumlu yönleri olduğu kadar olumsuz yönleri de içinde barındıran bir kavramdır. Globalleşmenin ortaya koyduğu olumsuzlukların en başında, şüphesiz güvenlik sorunları gelmektedir. Karapara veya diğer bir deyişle suçtan elde edilen gelirlerin aklanması ise, globalleşme ile birlikte karakterize olmuş bir suç türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü gerek karaparaya kaynaklık eden sınır aşan suçların ortaya çıkmasında, gerekse bu suçlardan elde edilen gelirlerin legalize edilmesinde globalleşmenin getirilerinden yararlandığı açıktır.

Karaparanın aklanması ile mücadelenin önemi, sınıraşan suçluluğun özellikle ekonomik motiflerle işlenen suçlarla ilgilendiği gerçeği gözönüne alındığında daha da net biçimde ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla söz konusu suçluluk ile mücadele edilebilmesi, karapara ile gerçek anlamda mücadele edilebilmesine bağlıdır.

Bu çalışmada, söz konusu değerlendirmeler doğrultusunda; globalleşmenin ortaya koyduğu güvenlik sorunlarından ilk planda akla gelen karapara aklama olgusunun içerdiği önem ve bu bağlamda kayıtdışı ekonominin ortaya koyduğu tehditler tartışılacak, ülkelerin söz konusu suç ile mücadelede ortaya koydukları stratejilere değinilecek ve söz konusu mücadelenin zayıf noktalarına ilişkin bir takım tespitler yapılarak çözüm önerilerinde bulunulacaktır.

* Komiser.

** Komiser.

PBD, 9 (1-4) 2007, ss.65-94

Anahtar Kelimeler: Globalleşme, Kayıtdışı Ekonomi, Karapara, Suçtan Elde Edilen Gelirler, Karaparanın Aklanması, Sınırşan Organize Suçluluk.

Abstract

Globalisation which effects our world multidimensionally, has both positive and negative aspects. Undoubtedly, security problems are the most common ones of these negative aspects forwarded by the globalisation. Money laundering or with another words legalizing the funds derived from crimes, is a type of crime which characterised by the globalisation. Because it is obvious that, transnational organised crimes which emanates illicit money and the procss of legalizing the funds derived from these crimes, both exploit the yields of the the globalisation.

The importance of the struggle against money laundering could be better understood if we consider the economical motives which are dominant in the nature of transnational organized criminality. Consequently, struggle against transnational organized crime is related with the struggle against money laundering.

In this study, through this evaluation; the importance of money laundering which is one of the most prior of the security problems forwarded by the globalisation and the threats of illegal economy will be disputed, strategies held by the countries in order to struggle against money laundering will be mentioned, some findings about the weak points of this struggle will be made and some solution proposals about the problem will be evaluated.

Key Words: Globalisation, Illegal Economy, Illicit Money, Funds Derived From Crime, Money Laundering, Transnational Organised Crime.

Giriş

Çok değişik tanımları bulunan globalleşme olgusu şüphesiz çağımızda akademik tartışmaların odaklandığı kavramlar arasında en öne çıkanıdır. Özellikle son yıllarda yoğun bir biçimde ele alınmaya çalışılan globalleşme olgusu bağlamında kavramın bir takım algılama yanlışlıkları ile birlikte değerlendirildiği de görülmektedir. Herhalde globalleşme ile ilgili olarak yapılan en yanlış algılama, kavramın çok uzun bir tarihsel arka planının bulunmasına karşın sanki çağımıza ait bir olgu gibi değerlendirilmesidir. Şüphesiz bu yanlış değerlendirmeye zemin hazırlayan en önemli etmenler arasında enformasyon, iletişim ve ulaşım teknolojilerinde çağımızın ulaştığı noktanın dünyamızı daha önce hiç

olmadığı kadar küçültmesi ile bu küçülme sonucunda daha önceki dönemlerde gündemde olmayan birtakım problemlerin doğmuş olması başı çekmektedir.

Çağımıza özgün nitelikler bağlamında karakterize olmuş globalleşmenin, özellikle üretim ve mali sistemin globalleşme üzerine kurgulanması sebebiyle, sermayenin özgürleşmesi ile birlikte IMF ve Dünya Bankası gibi kuruluşlar aracılığıyla kurumsallaştığı söylenebilir. Globalleşmenin çağımızda özellikle güvenlik stratejileri bağlamında ortaya koyduğu realite ise, suç ve suçlu kavramlarının tanımlarında yaşanan değişimler, suç gruplarının ulusal sınırları tanımayan bir nitelik taşımaya başlaması ve bunun bir sonucu olarak da ülkelerin bölgesel ve global anlamda suç ve suçlulara karşı etkin işbirliğine girmelerinin bir zorunluluk olarak kendini göstermesidir.

Kuşkusuz ülkelerin güvenlik stratejilerini belirlemelerinde en önemli paradigmlar arasında globalleşmeyle ilişkili olan sınıraşan suçlar ve bu bağlamda karapara ve karaparanın aklanması, uyuşturucu ve psikotrop madde kaçaklığı, silah ve mühimmat kaçaklığı, göçmen kaçaklığı, insan ticareti ile organ ticareti gibi suç türleri bulunmaktadır.¹

Bu çalışmada globalleşme süreci ile birlikte gerek mali sistemin gerekse suç olgusunun globalleşmesi bağlamında daha belirgin olarak kendini gösteren karapara ve karaparanın aklanması olguları ele alınacaktır. Çalışma kapsamında, öncelikle, karapara, bir suç olgusu olarak değerlendirilecek ve bu çerçevede karaparanın ne olduğu tartışılarak karapara ve kayıtdışı ekonomi arasındaki ilişki üzerinde durulacaktır. Ardından karaparanın hangi yollardan elde edildiğine ilişkin tespitler getirilecek, karaparanın aklanması suçuna değinilecek, bu çerçevede karapara aklama suçunun aşamaları ve yöntemleri açıklanmaya çalışılarak karaparanın aklanmasında kullanılan kurumlara vurgu yapılacaktır. Son olarak da karaparanın uluslararası piyasalarda, genel ekonomik düzen çerçevesinde ve gelişmekte olan ülkelerde neden olduğu etkiler tartışılacak ve makro düzeyde dünyamızda ve mikro düzeyde ülkemizde sorunun boyutları konusunda bir takım tespitlerde bulunulacaktır.

¹ Konu ile ilgili olarak daha detaylı bilgi için bkz. Şen, Y. F. (2006) *Dünya ve Türkiye Perspektifinden Göçmen Kaçaklığı, İnsan Ticareti ve Organ-Doku Ticareti*, Ankara: KOM/TADOC Yayınları.

1.Tarihi Gelişim

Suç olarak kabul edilen ve ceza adalet sisteminde bir yaptırımla karşılanan fiiller genel olarak bir menfaatin temin edilmesi amacıyla işlenmektedir. Suçlara bu çerçevede kapsamında tarihsel bir perspektiften yaklaşıldığında genellikle bu menfaatin maddi çıkar olduğu görülmektedir.

Maddi çıkar sağlama motifiyle hareket eden suç grupları içerisinde daha çok ön plana çıkan karapara aklama suçu, özellikle 1980'li yıllardan sonra ülkelerin dikkatini çekmeye başlamıştır. Karapara, özellikle bu dönemde uyuşturucudan elde edilen gelir olarak algılanmış, ancak daha sonrasında kapsamı genişlemiştir. Bu yıllarda Alman polisi ve adli makamları suçları klasik soruşturma metotları ile araştırmaktan vazgeçerek suçlulara ait malvarlıklarına da el koymaya başlamıştır (Öztürk, 2003:144). 1980'lerin sonlarına gelindiğinde ise ülkelerin, suçla mücadele edilebilmesi anlamında suçtan elde edilen geliri kontrol edilmesinin gerekli olduğunu görmeleri ile birlikte konunun uluslararası planda da değerlendirilmeye başlandığı gözlenmiştir.

Literatürde '*karapara*', '*karaparanın aklanması*' veya '*suçtan elde edilen gelirlerin / malvarlığı değerinin aklanması*' tabirlerinin ortaya çıkışı ile ilgili iki farklı açıklama bulunmaktadır. Bunlardan ilki, 1920'li yıllarda organize suç şebekesi lideri Al Capone'nun içki kaçakçılığında elde ettiği geliri yasallaştırmak amacıyla çamaşırhaneler (*laundry*) açması (Öztürk, 2003:145), ikincisi ise karaparanın aklanması fiilinin yıkamaya (*laundrying*) benzetilmesidir (İpek, 2000:13). Yine literatürde karapara aklama deyiminin dünya basınında ilk defa 1973-1974 yılları arasında patlak veren Watergate skandalında kullanıldığı şeklinde bilgiler bulunmaktadır (Çelik, 2000:6).

2.Karaparanın Tanımı

Literatürde karapara ile ilgili çok sayıda tanıma rastlamak mümkündür. Ancak bu tanımlara bakıldığında hepsinde ortak olan noktanın bir suç olgusunun bulunması ve bu suçtan bir maddi menfaat temin edilmesi olduğu görülmektedir. Dolayısıyla karapara, yasal olmayan faaliyetler sonucu elde edilen para veya mal gibi kazançlar olarak tanımlanabilmektedir (Atacanlı, 2003:26). Nitekim *Viyana Sözleşmesi*'nin bir iktisadi değere sahip maddi ya da gayri maddi, taşınır ya da taşınmaz her türlü varlık ile bu araçlar suç sayılan faaliyetlerden kazanıldığı takdirde karapara olarak nitelendirilir ve 1994 tarihli

Strazburg Konferansı'nın her türlü kriminal aktivitelerden elde edilen kazanç şeklindeki karapara tanımlamalarında da bu olgulara vurgu yapıldığını görmek mümkündür (İpek, 2000:4).

Karaparaya konu suçlarla ilgili ikili bir sınıflandırma yapmak da olasıdır. İlk grupta uyuşturucu madde kaçakçılığı veya silah kaçakçılığı gibi başlangıcından itibaren yasa dışı olan bir eylem ve bu eylem nedeniyle elde edilen yasal olmayan kazanç bulunurken, ikinci grupta yasalara uygun olarak kazanıldığı halde tekabül eden verginin ödenmesinden kaçınmak amacıyla söz konusu gelirin gizlenmesi söz konusudur (İpek, 2000:4,5). Bu ikinci grupta yer alan faaliyete kimi kaynaklar '*gri para*' tanımlaması getirmektedirler.²

3.Karapara ve Kayıtdışı Ekonomi Arasındaki İlişki

Karapara ve kayıtdışı ekonomi günlük kullanımda çok yakın anlamlarda ifade edilmektedir. Çoğu zaman bu ikisinin aynı şey olduğu ya da karaparanın kayıtdışı ekonominin bir parçası olduğu düşünülür. Ancak karapara kavramı ile kayıtdışı ekonomi kavramı arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır.

Kayıtdışı ekonomi, hiçbir belgeye dayanmayarak ya da içeriği gerçeği yansıtmayan belgelerle, gerçekleştirilen ekonomik olayın devletten ve işletme ile ilgili diğer kişilerden tamamen ya da kısmen gizlenerek kayıtlı ekonominin dışına taşınması şeklinde tanımlanabilmektedir (Öztürk, 2003:146). Benzer biçimde aynı kavramı, normal ticari, sınai ve parasal işlemlerden elde edilen ancak vergi ödememek için kayıda geçirilmeyen vergisi ödenmeyen para şeklinde tanımlanmıştır (İpek, 2000:7).

Karaparanın ise, en geniş anlamıyla yasa dışı faaliyetlerden elde edilen her türlü kazanç olarak tanımlandığı gözönüne alınırsa, Atacanlı'nın ifadesiyle, karaparanın kazanımının tamamen yasa dışı faaliyetlere dayandığı ancak kayıtdışı ekonomi faaliyetlerinde paranın kaynağının büyük bir kısmının hatta neredeyse hepsinin yasal olduğu; karaparanın temel amacının,yasa dışı yollarla kazanılan paranın yasal bir şekilde kazanılmış gibi gösterilmesi iken kayıtdışı ekonomide temel motifin gelirin vergiden kaçırılması noktasında odaklandığı; kayıtdışı ekonominin bireysel faaliyetler şeklinde gerçekleşmesine karşın karaparanın örgütlü

² Konu ile ilgili olarak daha detaylı bilgi için bkz. Öztürk, A. (2003). "Bir Organize Suç Olarak Karapara Aklamayla Ulusal ve Uluslararası Planda Mücadele", *Avrasya Dosyası*, Cilt.9, Sayı.2, s.146.

faaliyetler kapsamında gerçekleştirildiği; kayıtdışı ekonomi ile mücadele devletlerin kendi iç bünyesinde gerçekleşirken karapara ile mücadelenin hem ulusal hem de uluslararası alanlarda yürütüldüğü görülmektedir (Atacanlı, 2002:27).

4.Karapara Elde Etme Yolları ve Kaynakları

Karapara illegal faaliyetlerden elde edilen gelir olarak nitelendiği için karaparanın kaynağını da suç sayılan fiiller oluşturmaktadır. Fakat bu durum değişik ülkelerdeki karapara algılamasına bağlı olarak farklı şekillerde gelişebilmektedir. Bazı ülkelerde her türlü suç sayılan fiillerden elde edilen gelir karapara olarak nitelendirilirken, bazıları sadece belirli suçlardan elde edilen geliri karapara olarak saymıştır.³ Literatürde karapara kapsamında sayılan suçlar haricindeki suçlardan elde edilen gelirlere gri para dendiği yönünde bilgiler de bulunmaktadır (Akar, 1997:11).

Ülkemizde ise, karapara aklama suçu ile ilgili en önemli yasal düzenleme olan 4208 Sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun'unun 2. maddesinde karaparaya kaynaklık eden suçlar sayılmış ve böylelikle kazuistik sistemin benimsenmiş (Kaçar, 1999:5) olmasına karşın, 2005 yılı Haziran ayında yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 282. maddesinde karapara suçları bir yıl ve üzerindeki hapis cezasını gerektiren suçlardan elde edilen parayı karapara olarak kabul etmiş ve böylece kazuistik yöntemden vazgeçmiştir.

Dünyada ve ülkemizde yasa dışı yollardan büyük miktarlarda elde edilen gelirin kaynağına bakıldığı zaman ise uyuşturucu ve psikotrop madde kaçakçılığı, patlayıcı madde kaçakçılığı, kadın ve çocuk ticareti, silah ve tarihi eser kaçakçılığı, dolandırıcılık, hileli iflas ve sahtekârlık ile diğer örgütlü suçların bu konuda başı çektiği söylenebilir.

³ Örneğin, Fransa'da menfaat teminin mümkün olduğu cezayı gerektiren tüm suçlar, Hollanda'da ceza kanununda yer alan her türlü ağır suçlar, İngiltere'de resen takip edilen suçlar ile işlenmesi sonucunda gelir elde edilen diğer suçlar, İtalya'da ceza kanununda yer alan tüm kasıtlı suçlar, Avusturya'da ceza kanununda yer alan ve en az 3 yıl hapis cezası verilen suçlar ve Finlandiya'da ceza kanunundaki tüm suçlar karaparaya kaynaklık eden suçlar olarak düzenlenmiştir. Konu ile ilgili olarak daha detaylı bilgi için bkz. TADOC, (2006), *Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele*, Ankara: KOM/TADOC Yayınları, s. 382.

5. Karapara Aklama Kavramı

Karapara aklama dünyanın özellikle 1980'lerden sonra tanıştığı bir suç olgusu olarak değerlendirilmektedir. Şüphesiz bu değerlendirme karapara aklanması suçunun globalleşme ile birlikte karakterize olmasını ortaya koyan en somut ifadeler arasında yer almaktadır. Çünkü 1980'lerde bilgisayar, haberleşme ve finansal işlemler yapabilme teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte karapara aklama suçu küçük büyük bütün ekonomilere yayılarak kavramın bugünkü duruma gelmesine zemin hazırlamıştır (İpek, 2000:13).

Literatürde karaparanın aklanması ile ilgili olarak da çok sayıda tanıma rastlanmaktadır. Yapılan bu tanımlamaların hepsinde bir takım ortak noktaların bulunduğunu görmek olasıdır. Herhangi bir işlemin karapara aklama faaliyeti olarak tanımlanabilmesi için öncelikle işlenen suç sonucunda bir gelir elde edilmesi, bu gelirin elde eden kişinin beklenen gelirinden fazla olması, gelirin kaynağındaki fiilin suç olması, gelirin kullanılabilirliğini arttırmak ve değerini korumak için yasal görüntü kazandırılması veya gizlenmesi gereklidir (Akar, 1997: 5).

Kısa adı FATF (*Financial Action Task Force on Money Laundering*) olan Karapara Aklanması ile Mücadele Mali Eylem Grubunun konuyla ilgili getirdiği tanımlama yapılanlar arasında en kapsamlı olanıdır. FATF'a göre karapara aklama, hukuki neticelerden kaçınmak için suç içinde yer alan bir kimseye yardım etmek, bir malın kanunsuz kaynağını gizlemek veya değiştirmek veya o malın suçtan kaynaklandığını bilerek transfer etmek veya değiştirmek; bir malın suçtan kaynaklandığını bilerek, onun doğru tabiatını, kaynağını, pozisyonunu, tasarrufunu, hareketini, üzerindeki haklarını veya sahibini gizlemek veya değiştirmek; bir malın suçtan kaynaklandığını bilerek o malın elde edilmesi, sahiplenilmesi veya kullanılmasıdır (EGM KOM Daire Başkanlığı, 1998:63).

Mevzuatımız açısından ise, karaparanın Ceza Kanunu'nun 282. maddesinde tanımlandığını görmekteyiz. Söz konusu maddeye göre; alt sınırı bir yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini, yurt dışına çıkarmak veya bunların gayrimeşru kaynağını gizlemek ve meşru bir yoldan elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla, çeşitli işlemlere tabi tutulması karapara olarak tanımlanmıştır.

6.Karapara Aklama Aşamaları

Karaparanın aklanmasının genel olarak yerleştirme (*placement*), ayırma veya ayrıştırma (*layering*) ve bütünleştirme (*integration*) olarak ifade edilebilecek üç aşamada gerçekleştiği görülmektedir. Ancak, karaparanın aklanmasına ilişkin tüm olaylarda bu üç aşamanın mutlaka bulunması gerektiği söylenemez. Zaman zaman bu aşamaların ikisi hatta üçü tek işlemde gerçekleştirilebileceği gibi bazı aşamalar gerçekleştirilmeden karaparanın aklanmasının tamamlanması mümkün olabilir (Öztürk, 2003:149).

6.1. Yerleştirme (*placement*) Aşaması

Suç teşkil eden faaliyetlerden elde edilen gelirler genellikle büyük çapta ve nakit haldedirler. Bu aşamada suçtan elde edilen nakit formundaki gelirin finansal sisteme sokulması amaç edinilmektedir (Akar, 1997:69). Karaparanın elde edildiği suçlarda eğer elde edilen gelir nakit formunda ise öncelikle bu paranın nakit formundan kurtarılması gerekmektedir (İpek, 2000:17). Çünkü, nakit formundaki paranın dikkat çekici olmasının yanısıra aktarılması, taşınması veya benzer işlemlere tabi tutulması zordur ve kamu otoritelerince bulunup müsadere edilmesi daha kolay gerçekleşebilmektedir (Öztürk, 2003:150). Günümüzde nakit paranın kullanılması yerine kredi kartları çekler gibi diğer unsurlar rağbet gördüğünden büyük çaptaki nakit paraların dikkat çekebileceği de unutulmamalıdır (Atacanlı, 2002:29). Karaparanın nakit formundan kurtarılarak finansal sisteme dahil edilebilmesi teknolojik imkanlar nedeniyle paraya hareketlilik kazandıracak ve kaynağından uzaklaştırılması son derece kolay hale gelebilecektir.

Bu aşamada paranın küçük tutarlara bölünerek ülke içindeki bankalara yatırılması, hisse senedi, tahvil, bono gibi mali yatırım araçlarına dönüştürülmesi gibi bir şekilde paranın mali sisteme dâhil edilmesi amaç edinilmektedir. Aslında düşünülürse karapara aklanması ile mücadele edenler açısından en elverişli, buna karşın suçtan elde ettikleri gelirlerin kaynağını gizlemek isteyenler açısından ise en riskli safha, yerleştirme aşamasıdır. Çünkü bu safhada henüz karapara ile illegal sahibi arasında organik bağ henüz kesilmemiştir (Öztürk, 2003:150).

6.2. Ayırma - Ayrıştırma (layering) Aşaması

Bu aşamada, elde edilen karapara, hem kaynağının gizlenmesi hem de dikkat çekmemesi için birçok ve farklı nitelikteki finansal işlemlerle küçük parçalara bölünmektedir. Suç kaynaklı para, mali sisteme girmesinin ardından çok sayıda finansal işlemle dağıtılır (İpek, 2000:17). Böylelikle suçlu kazandığı parayı kaynağından uzaklaştırmış ve yaptığı çok fazla işlem ile paranın izinin sürülmesini zorlaştırmış olur (Atacanlı, 1997:29).

Bu aşamada paranın kaynağının illegal olduğunu gizlemek için karmaşıklık ve hacim açısından yasal işlemlere benzeyen bir dizi mali işlem yapılmakta ve böylelikle denetim mekanizması aşılmaya çalışılmaktadır. Para, küçük parçalara ayrılıp nakit dışı pek çok parçaya ayrıldıktan sonra, artık aklayıcının işi kolaylaşır. Çünkü finansal sisteme bir kere giren para günümüz global dünyasında çok büyük süratlerle ülkeden ülkeye, bankalardan aracı kurumlara rahatlıkla aktarılabilir (Öztürk, 2003:150).

6.3. Bütünleştirme (integration) Aşaması

Bu aşamada, yasa dışı kaynağı ile bağlantısı kesilen karapara, yasal bir kimlikle mali sisteme sokulmaktadır. Yasal işlemlerle bölünüp, izinin sürülmesi zorlaşan para artık suçlunun elinde küçük parçalar halinde, ancak tamamen yasal görünümde (Akar, 1997:70). Karaparanın sahibi, aklanmış parayı yeniden elinde toplar, mali sistemde rahatça işlem yapar ve akladığı fonlarla ilgili ekonomik varlığını nereden bulduğu yönündeki sorulara karşılık yasal mercileri ikna edecek bir cevap verebilir (Öztürk, 2003:151). Daha net bir anlatımla, artık yasa dışı yollardan elde edilen kazanç, yasal yoldan elde edilmiş kazançtan farklı bir görünüm taşımamaktadır (İpek, 2000:18). Yerleştirme ve ayırma aşamalarında para henüz yasal görünüme kavuşmamış iken bütünleştirme aşamasında mali sistemde boy gösteren para artık kullanıma hazırdır. Bundan sonra suçlu bu paraları ya da para benzeri likitleri ya yeniden suç işlemek için bir yatırım olarak kullanır ya da izini kaybettirip lüks bir yaşam sürer.

7. Karapara Aklama Yöntemleri

Karapara aklama yöntemleri, yasal yollardan elde edilmemiş paranın kaynağının değiştirilmesi amacıyla takip edilen metotlardır. Bu metotlar

çok sayıda ülkeyi içeren karmaşık bir işlemler dizgesini içerebildiği gibi, basit bir mal değişimi ile de olabilmektedir. Literatürde 180 kadar karapara aklama yönteminin bulunduğu yönünde bilgiler mevcuttur, nitekim kısa adı DEA (*Drug Enforcement Agency*) olan ABD Uyuşturucu İle Mücadele Bürosu tarafından da belirtildiği gibi, karapara aklama teknikleri ancak hayal gücü ile sınırlıdır (aktaran Öztürk, 2003:151). Çalışmamız kapsamında en sık kullanılan karapara aklama yöntemlerine yer verilecektir.

7.1. Parçalama (Smurfing)

Karapara aklayanların çok sık kullandıkları bir yöntemdir (Atacanlı, 2002:30). Devletlerin ve mali denetleme kurumlarının bankalardaki paraları denetlemede kullandıkları bazı yöntemler vardır. Bu yöntemlerden bir tanesi de belirli bir miktar belirlemek ve bu miktar üzerinde yapılan her türlü banka işleminin bankalarca ilgili birimlere bildirilmesiyle ilgili zorunluluktur (Öztürk, 2003:151,152). Bu bildirimlerde müşterinin kimliğinin tespit edilip bildirilmesi de bir zorunluluktur (İpek, 2000:19). Bu miktar örneğin ABD’de 10.000 Dolardır (Akar, 1997:71). Bu durumda karapara aklayıcıları elde ettikleri miktarları bu miktarların altında bir çok parçaya bölerek finansal sisteme sokarlar. Böylece denetimden de kaçınmış olurlar.

7.2. Finansal Kuruluşlarla İşbirliği Yapmak

Bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi için finansal sistemde yer alan kuruluşlarla anlaşma yoluna gidilmektedir (Öztürk, 2003:152). Karapara aklayanlar bu tür finansal kuruluşlarda tanıdıkları veya etkilerine aldıkları çalışanlar tarafından yaptıkları işlemlerin ve bu işlemlerin miktarlarının denetleyici kurumlara bildirilmemesini sağlarlar (Atacanlı, 2002:30). Yine bazı kurum ve kuruluşlar ile sürekli işlemler yapan tanınmış şirketlerin bildirim yükümlülüğünden muaf tutulmaları söz konusu olabildiği gibi finansal kuruluşların yönetimi aklayıcılar tarafından ele geçirilmiş de olabilir (İpek, 2000:21). Rusya’da suç örgütlerinin bankaların yarısına sahip oldukları yönündeki bulgular ve 1995-97 yılları arasında 30 üst düzey ve daha fazla sayıda orta düzey banka yöneticisinin öldürülmesi şeklindeki olaylar, söz konusu aklama yönteminin önemini bir kez daha göstermektedir (Akar, 1997:72, 73).

7.3. Fiktif veya Yanlış İsim ile Hesap Açma

Dikkat çekmemek ve sağlıklı bir inceleme yapılmasına mani olmak amacıyla işlem tamamen fiktif ya da başka bir kişinin ismi kullanılarak yapılabilmektedir (Atacanlı, 2002:30). Finansal kuruluşun yöneticisi veya çalışanları ile işbirliği yapılabileceği gibi, işlem sırasında görevli elemanın kimlik bilgilerini sağlamada gerekli özeni sağlamaması nedeniyle yanıltılmış olması da mümkündür (İpek, 2000:21). Burada esas amaç hem dikkat çekmemek hem de sağlıklı bir inceleme yapılmasını engellemektir.

7.4. Yasal Olarak Varlık Gösteren Şirketlerden Faydalanma

Bu yöntemde, küçük sermayeli bir şirket kurularak yasal bir işlem yapıyormuş gibi gösterilebileceği gibi (İpek, 2000:25), var olan bir şirketle işbirliği de yapılabilir. Elde edilen karapara, yasal olarak faaliyet gösteren bir şirketin fonlarına eklenerek finansal kuruluşlara yatırım yapılması sağlanır (Atacanlı, 2002:30). Böylece yasal şirketler vasıtasıyla karapara aklanmış olmaktadır.

7.5. Paravan (Shell Company) veya Hayali Şirketlerden Faydalanma

Paravan ya da hayali olarak adlandırılan şirketler genellikle yurt dışında kurulan veya hiç var olmayan ve sadece karapara aklamak için kullanılan şirketlerdir (Akar, 1997:74). Belirli bir süre sonra bu şirketlerden sayısız şirket kurularak karaparaya kanuni zemin hazırlanır. Paravan şirketlerin kullanılmasındaki esas amaç ayrıştırma aşamasında para transferlerinin bu şirketler üzerinden geçirilmesi suretiyle inceleme neticesinde tespitini zorlaştırmaktır (İpek, 2000:25). Böylece iz sürülmesi güçleşmiş olur.

7.6. Nakit Kaçakçılığı

Bu yöntemde nakit haldeki karaparanın fiziksel olarak taşınmasını içeren metottur (Akar, 1997:74). Yasa dışı faaliyetlerden elde edilen nakitler, ya para kuryesi olarak görev yapan şahıslar tarafından bir valiz veya başka şekillerde ya da herhangi bir vasıta ile bankacılık alanında gizlilik prensibine sıkı sıkıya bağlı ve karapara düzenlemelerinin ve vergi yükümlülüklerinin çok fazla olmadığı ülkelere götürülmektedir (Öztürk, 2003:153). Söz konusu bankalar müşterilerinin haklarını çok sıkı bir şekilde korudukları için karaparanın doğduğu devletler paranın izini ve

kaynağını kaybederler (Atacanlı, 2002:31). Daha sonra bu paralar havale şeklinde yasal görünümde tekrar ilk başlayan ülkeye gönderilir.

7.7. İşçileri Kullanma:

Birçok gelişmiş ülkede, gelişmekte olan veya az gelişmiş ülkelerden yasal ya da yasa dışı yollarla çalışmaya gelen ve burada elde ettikleri gelirleri ülkelerindeki yakınlarına gönderen işçiler bulunmaktadır. Bu metot, gelişmiş ülkelerde çalışan bu işçilerin kendi ülkelerindeki yakınlarına yapacakları havale işleminin dikkat çekmeyeceği düşüncesiyle karapara aklayıcıları tarafından kullanılan bir yöntemdir (Öztürk, 2003:153). Bu işlem için kullandıkları işçilere komisyon verirler (Atacanlı, 2002:31). Parçalama işlemine benzeyen bu yöntem, hem nakit bildirim yükümlülüğünün üstünde işlem yapılabilmesi hem de daha az şüphe uyandırması nedeniyle avantajlı bir yöntem olarak kabul edilmektedir (İpek, 2000:25).

7.8. Hayali İthalat ve İhracat

İthalat ve ihracat faturalarının olduklarından düşük veya yüksek gösterilerek aradaki farkın karapara aklamak amacı ile kullanılmasıdır (Öztürk, 2003:153). Aklayıcı, parayı transfer edeceği ülkedeki bir hizmetten mal veya hizmet almış gibi bir fatura almakta sonra karaparayı mal ve hizmetin karşılığını ödüyormuş gibi o ülkeye göndermektedir (İpek, 2000:24). Benzer yöntemin ithalat işlemlerinde de kullanılması, yurtdışından ucuza alınan malların aklama için kullanılan şirketlere pahalı fiyattan satılması şeklinde bir yöntemin izlenmesiyle mümkün olur (Öztürk, 2003:154).

7.9. Döviz Büfeleri

Elde edilen büyük miktardaki yasa dışı karaparanın döviz büroları tarafından alınmasını sağlayarak finansal sistem içerisine dâhil edilmesi olarak özetlenebilecek bir aklama yöntemidir (Atacanlı, 2002: 31). Nakit halindeki yasa dışı gelir, döviz büroları tarafından bir döviz kurundan diğerine çevrilmek veya bozuk paraları tümleştirmek suretiyle finansal sistem içerisinde plase edilmektedir (Öztürk, 2003:153). Aklama işlemlerinde döviz bürolarının kullanılmasının karaparanın kaynağından para cinsi olarak uzaklaştırılması, küçük banknotların büyüklerine çevrilmesi ve nakit karşılığı seyahat çeki, Euro çek ve kişisel çek gibi

bazı parasal araçlar alınabilmesi gibi bir takım avantajları bulunmaktadır (Akar, 1997:74).

7.10. 900'lü Telefon Hatları:

Karapara aklamada sonradan ortaya çıkan yöntemlerden birisidir. Bu yöntem özellikle yasa dışı ticaret (uyuşturucu, silah vs.) yapanlar tarafından kullanılır. Yasa dışı mal satan satıcı açtığı 900'lü telefon hattının alıcı tarafından aranmasını sağlar ve satılan mal bedeli kadar konuşmasını sağlar. Bu şekilde parasını yasal yoldan kazanmış gibi gösterir (Atacanlı, 2002:31).

7.11. Sigorta Poliçeleri

Bazı ülkelerde, hayat sigortası poliçesi sahibi öldüğünde, poliçeyi satmışsa satın alan kişinin poliçeden doğan tüm haklarını sigorta şirketinden talep etme hakları bulunmaktadır (Öztürk, 2003:154). Özellikle hayat sigorta poliçeleri bu anlamda bir karapara aklama aracı olarak kullanılabilir. Hastalar öleceklerini bildiklerinden poliçelerini kalan günlerini iyi geçirmek için satmakta, alanlar ise gerçek değer altında fiyatlardan bu poliçeleri satın alarak hasta öldüğünde aradaki farkı kara para aklamak için kullanmaktadır (İpek, 2000:29). Son dönemlerde AIDS hastalığının artmasıyla birlikte hastaların sahip olduğu poliçelerin bir ikincil piyasası oluşmuştur. Bu yöntem aklayıcılar içinde çok rağbet gören ve avantajlı bir yöntemdir. Aklayıcılar hem olduğundan daha düşük değere bu poliçeleri alarak kar ederler hem de hasta öldüğünde sigorta şirketleri ödemeyi çekle yaptığından ellerinde sorun oluşturacak bir nakit para bulundurlar (Atacanlı, 2002:31).

7.12. Talih Oyunlarından Kazanılan İkramiyeler

Bu yöntem zamanında ülkemizde de çok sıkça kullanılan bir yöntem olarak bilinir. İkramiye kazanan talihli, ikramiyesini almadan önce aklayıcılar tarafından kendisine kazandığı ikramiyeden fazlası nakit olarak verilerek elindeki bilet, kupon vs. alınır (Öztürk, 2003:154-155). Böylece elde edilen karaparanın talih oyunlarından kazanıldığı şeklinde bir izlenim verilir.

7.13. Gazinolar, Kumarhaneler vb. İşletmelerden Yararlanma

Bu yöntemde aklayıcıların elinde bulunan nakitler kumarhanelerden fiş almak için kullanılmakta ancak hiç kumar oynamadan veya çok az oynayarak fişler alınan çekler ile değiştirilmektedir (Akar, 1997:77). Kumar kazancı yasal ancak belgelere dayanmadığından bu alanı da karapara aklayıcıları kullanmaktadır. Daha sonra çekleri de değişik yatırım araçlarına dönüştürebilmektedir. Ya da kumarhane sahipleriyle anlaşarak parayı onlara verir ve karşılığında sanki kumarda kazanmış gibi çekleri alır ve bu sefer bu çekleri isterse nakite de çevirebilir. Böylesi daha güvenlidir çünkü iki taraf da kazancını kumar kazancı olarak gösterir ve hiçbir yasal sorunla karşılaşmaz (Atacanlı, 2002:32).

7.14. Kıyı Bankacılığı (Off-shore) Yöntemi

Kıyı bankacılığı, bir ülkenin mevcut bankacılık kural ve düzenlemelerinden farklı olarak işleyen, genellikle serbest bölgelerde faaliyet gösteren, devletsiz para fonlarını ihtiyacı olan kişi ya da kurumlara aktaran bankalardır (İpek, 2000:22). Ülkemizde kıyı bankacılığı Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) kuralları ile çalışmaktadır. Ancak devlet bu bankalardaki mevduatları garanti altına almaz. Garanti altına almadığı mevduatları da sıklıkla denetlemez. Bu durumda karapara aklayıcıları, kıyı bankalarında paralarını rahatça aklayabilmektedirler (Atacanlı, 2002:32).

7.15. Vergi Cennetlerinden Yararlanma

Vergi cenneti kavramıyla, banka işlemleri için gizlilik, politik ve ekonomik istikrar, vergilendirmenin ya çok düşük ya da sıfır olması, bankacılığın görece önemi, teknolojik iletişim koşulları, nakit denetimi yokluğu, ülkenin kendisini tanıtmaması, vergi anlaşması yapılmaması, sermaye hareketlerinde tam serbestlik, coğrafi konum olarak gelişmiş ülkelere yakınlık ve uzman işgücüne sahip olma gibi özellikler kastedilmektedir. Bu ülkeler söz konusu özellikleri nedeniyle aklayıcılar için birer cennettir (İpek, 2000:23). Dünyada İsviçre, Monak ve Malta gibi ülkeler birer kara para aklama cenneti olarak kabul edilmektedir. Karapara bu ülkelerdeki bankalara ya da paravan şirketlere gönderilerek, bekletilmekte ve mali sisteme geçtikten sonra ülkeye aklanmış olarak gönderilmektedir (Atacanlı, 2002:32).

7.16. Diğer Yöntemler

Daha önceki bölümlerde de kısmen ifade edildiği gibi karapara aklama yöntemleri her geçen gün değişmekte ve çeşitlenmektedir. Bu yöntemlerin sayısının karapara aklayıcıların hayalgüçleri ile sınırlı olduğunu söylemek çok da yanlış bir değerlendirme olmayacaktır. Bu noktada hemen belirtmek gerekirse, bu suçla mücadelede uzman polis birimlerinin kurulması ve görevlerinde gerekli güvencelerin sağlanması, mücadeleyi etkin kılacak en önemli çözüm yollarından biridir.

Bahsedilen yöntemlere ek olarak, alternatif havale sistemleri, internet bankacılığı, smartcardların kullanılması, portföy yönetim şirketleri kurulması, insider trading, manüplasyon, bankadan bankaya transfer, aracı borsaları, çek tahsilatı kullanılması, karaborsa, tahvil veya mevduat sertifikası almak, değerli taşlar ve tarihi eser kaçakçılığı, Euro'ya dönüştürme, bağış toplamak da en çok kullanılan karapara aklama yöntemleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

8.Karaparanın Aklanmasında Kullanılan Kurumlar

Yukarıda karapara aklanmasını anlatırken bahsedilen kurumların hepsi aklayıcılar tarafından kullanılmaktadır. Bunlar;

- Bankalar,
- Kumarhaneler,
- Döviz büroları,
- Bazı şirketler,
- Sigorta kurumları,
- Kıyı bankaları,
- Paravan şirketler,
- Finansal kuruluşlar ve
- Aracı kurumlardır.

9.Karaparanın Neden Olduğu Etkiler

9.1. Uluslararası Piyasalara Etkisi

Uluslararası piyasalarda fonlar; reel faiz oranı, yatırımın reel getirisi, vergi oranları ve ülke riskleri gibi temel ekonomik faktörlere göre dağılmakta ve ülkeler arasında bu değişkenlerdeki farklılıklara göre hareket etmektedir. Ancak karaparanın aklanmak üzere uluslararası piyasalarda hareket etmesi sırasında getiriden çok yasal düzenleme ve de-

netim farklılıkları ön plana çıkmakta, aklayıcılar kararalarını yakalanma riskinin en az olduğu piyasalara yönlendirmektedir (Atacanlı, 2002: 33).

Söz konusu nedenler yüzünden aklayıcılar rasyonel yatırımcılar gibi davranmadıklarından, bu kişilerin sahip oldukları paralar ekonomik göstergeleri ve performansları itibari ile tercih edilmesi gereken ülkeler yerine başka ülkelere gidebilir. Bu nedenle, piyasalarda sağlanması beklenen etkin kaynak dağılımı engellenebileceğinden, özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki siyasetçiler ekonomik sorunları çözmeye yönelik olarak alınması gereken önlemleri zamanında alamamakta, bir başka ifade ile karapara verdiği yanlış sinyaller nedeniyle etkin bir ekonomi yönetiminin gösterilmesini engellemektedir (Akar, 1997:15, 16).

Başka bir husus ise, aklanmış karapara ve daha önce aklanmış paraların ani giriş-çıkışlarla piyasaların istikrarını etkileyeceği, piyasalardaki global yapı nedeniyle bir ülkede çıkan krizin diğerlerine yansiyabileceği, çıkan krizler nedeniyle ülkelerin kredi notlarının kısa zamanda düşebileceği ve söz konusu notların tekrar yükselmesinin uzun zaman alacağı gerçeğidir (Atacanlı, 2002:34).

9.2. Genel Ekonomi Üzerinde Etkileri

Dünya üzerinde dolaşan ve yaklaşık 1 Trilyon ABD Doları civarında olduğu tahmin edilen (İpek, 2000:34) yasa dışı faaliyetlerden kazanılan gelirler, aklanmak için global anlamda finansal işlemlere tabi tutulduğunda dünyadaki mali sistemin dengeleri açısından çok olumsuz etkiler doğurduğu gibi, üretim faktörlerini, kamu gelirlerini ve yasal ekonominin büyümesinin azalmasına neden olarak ülke ekonomilerini doğrudan etkilemektedir (Atacanlı, 2002:34).

Karaparanın sebep olduğu başlıca makro ekonomik sorunlar; ani ekonomik krizler, para politikalarının oluşturulmasındaki güçlük, yerli para biriminin aşırı değerlenmesi nedeniyle uluslararası piyasalarda yerli malların fiyatlarının artması ve rekabet gücünün azalması, kayıt dışı ekonominin büyümesi gelir dağılımının bozulması gibi başlıklar altında özetlenebilir (İpek, 2000:34, 35).

9.3. Gelişmekte Olan Ünelere Etkileri

Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde, karaparanın aklanmasını engellemeye yönelik yasal ve siyasal altyapı genellikle bulunmadığından,

bu ülkelerin yabancı kaynağa olan ihtiyaçları nedeniyle gelen fonların kaynağını sorgulamamaları ve suçlularla işbirliği yapabilecek mali sistem içerisinde bir takım görevliler ile aklayıcıların yönetime hâkim olduğu piyasaların bulunması gibi değişik nedenlerden ötürü aklayıcılar, karaparalarını söz konusu ülkelere yönlendirme eğilimi içerisine girebilirler (Akar, 1997:16, 17).

1985 yılı sonrasında gelişmiş ülkelere az gelişmiş ülkelere yönelen fonların önemli bir bölümünü oluşturan karapara, bankalar, döviz büroları, menkul kıymet ve altın borsaları vasıtasıyla piyasalara ve ekonomiye girmiş, söz konusu piyasalarda aklanan paralar tekrar sahibine geri dönerken finans kaynaklarının yönünü uluslararası boyutlarda ters yöne çevirerek, döviz ve faiz piyasalarını etkilemiş, yürütülen mali ve ekonomik politikaların tutarlılığını azaltmıştır (İpek, 2000:33). Sonuç olarak gelişmekte olan ülkelere yönelen ve kontrolsüz bir şekilde ülkeye giren karapara, makro ekonomik dengeleri bozmuş ve ekonomik istikrarsızlığa yol açmıştır (Atacanlı, 2002:36).

10.Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine İlişkin Uluslararası Girişimler

Karapara ve karaparanın aklanması faaliyetlerinin özellikle globalleşme neticesi şekillenen bir suç türü olarak ortaya çıkması ve bu anlamda farklı ülkelerdeki çıkar amaçlı suç örgütlerinin çok ileri düzeyde işbirliğine gitmiş olmaları, söz konusu suçla mücadele anlamında çok sayıda uluslararası girişimin başlatılmasına yol açtığı gibi, devletlerin zorunlu olarak işbirliğine yönlendirilmesinin bir sonucu olarak bölgesel ve global oluşumların ortaya çıkmasına da neden olmuştur.

10.1. Uluslararası Sözleşme ve Belgeler

10.1.1.1980 Tarihli Avrupa Konseyi Tavsiye Kararı

27 Haziran 1980 tarihinde Avrupa Konseyi'nce kabul edilen '*Suç Kaynaklı Paranın Saklanması ve Transferine Karşı Tedbirler Hakkındaki Tavsiye Kararı*' karaparanın aklanmasının önlenmesine yönelik ilk uluslararası girişim olarak kabul edilmektedir (Akar, 1997:28).

Avrupa Konseyi tarafından, kaçırma, soygun gibi suçların Avrupa ülkelerinde artma trendine girmesi dikkate alınarak bu suçlardan elde edilen gelirlerin bir Avrupa ülkesinden diğerine aktarılması ve ekonomik

sisteme tekrar dahil edilerek aklanmasının ciddi sorunlara yol açacağı dolayısıyla yakın bir gelecekte karapara aklama suçlarının yoğun bir biçimde görüleceği yönünde geliştirilen öngörü söz konusu tavsiye kararının alınmasında etkili olmuştur (Öztürk, 2003:159).

Avrupa Konseyinin söz konusu tavsiye kararında, karaparanın bankalar aracılığıyla aklanmasının önlenmesi için bankacılık sistemine ilişkin olarak çeşitli önlemler getirilmiş ve üye devletlerin bankacılık sistemlerinde gerekli değişiklikleri yapmaları tavsiye edilmiştir (İpek, 2000:50). Ayrıca karaparanın aklanmasının önlenmesinde, karaparaların tanınması önem kazandığından, dolaşımdaki karaparaların seri numaralarının takip edilmesi için polis, yargı ve diğer yetkili organlar ile bankalar arasında gerekli işbirliğinin sadece ulusal çerçeveye ile sınırlı değil uluslararası boyutta da sağlanması gerektiğine işaret edilmiş, bankalara gelen paraların karapara olup olmadığına karapara seri numaralarının kayıtlı olduğu listeden kontrol edilmesi için önlem alınması yönünde tavsiyeler getirilmiştir (Öztürk, 2003:159, 160). Ancak, tavsiye kararının üye devletler üzerinde bağlayıcı bir etkisi bulunmaması söz konusu düzenlemenin etkinliğini azaltan bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır (Akar, 1997:28).

10.1.2.Basle İlkeleri

Basle ilkeleri olarak bilinen düzenlemeler, Belçika, Hollanda, Lüksemburg, Kanada, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, İsveç, İsviçre, İngiltere ve ABD'nin oluşturduğu Onlar Grubu (*G-10*) olarak adlandırılan sanayileşmiş ülkeler topluluğunun gözetim ve denetim makamlarınca 1988 yılında Basle'da alınan karaparanın mali sistem aracılığıyla aklanmasını önlemeye yönelik prensip kararlarıdır (İpek, 2000:53).

Bu kararlar bankacılık uygulama alanı içerisinde karaparanın aklanmasının önlenmesine ilişkin etkili çözümler içermektedir. İlkeler incelendiğinde temel amacın, özellikle uyuşturucu madde kaçakçılığı olmak üzere yasa dışı faaliyetlerden elde edilen paraların aklanması ve gizlenmesinde bankaların kullanılmasını önlemek için bankacılık sektöründe ortak ilkelerin hayata geçirilmesini sağlamak olduğu görülmektedir. Bu amaç doğrultusunda ilkelerin özellikle bankaların işlem yaptıkları müşterilerin kimlik bilgilerinin bilinmesi, yasal görünmeyen işlemlerin yapılmaması ve yargısal makamlarla işbirliği yapılması noktalarında odaklandığı gözlenmektedir (Öztürk, 2003:160, 161).

Basle ilkeleri, sadece Onlar Grubu ülkeleri ile sınırlı bırakılmamış, diğer ülkelerin gözetim ve denetim makamlarına da duyurularak karaparanın aklanmasında bankaların kullanılmasının önlenmesi için tavsiye edilmiştir (İpek, 2000:54). Basle ilkeleri, Avrupa Konseyinin 1980 tarihli Tavsiye Kararı gibi, yöneldiği ülkeleri bağlayıcı olmamakla birlikte, karaparanın aklanmasında mali sistemin kullanılmasının önlenmesine ilişkin olarak, uluslararası alanda atılmış önemli adımlardan biri olarak görülmelidir (Öztürk, 2003:161).

10.1.3.Viyana Sözleşmesi

20 Aralık 1988 tarihinde Viyana'da imzalanan '*Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi*' aslında genel olarak uyuşturucu madde kaçakçılığı ile ilgili olup, bu kapsamda yasa dışı eylemler nedeniyle elde edilen karaparanın aklanması hakkında bir dizi düzenleme getirmiştir (Akar, 1997:28, 29).

Uluslararası ceza hukuku alanında şimdiye kadar benimsenmiş en detaylı ve geniş enstrümanlardan biri olan sözleşme, tüm dünyada konu ile ilgili ulusal kanun ve uygulama tekniklerini uyumlaştırmayı hedeflemektedir (İpek, 2000:51). Sözleşmede, uyuşturucu maddelerin üretimi, dağıtılması, satılması, uyuşturucu madde kaçakçılığının organizasyonu, yönetilmesi ve finanse edilmesi gibi suç oluşturan eylemler ayrıntılı bir biçimde ele alınarak uyuşturucu madde ile ilgili olarak kazanılan paranın aklanmasının da devletlerce suç sayılması gereğine işaret edilmiş olup, bankacılıktaki sır saklama yükümlülüğünün özellikle uyuşturucu kaçakçılığı bağlantılı soruşturmalar kapsamında gevşetilmesi, bu kapsamdaki suçlara karışan kişilerin iade edilmesi, karşılıklı bilgi alışverişi ve hukuki yardım konularına atıflarda bulunulmuştur (Öztürk, 2003:161). Özellikle uyuşturucu madde kaçaklığı ile ilgili faaliyetlerden elde edilen kazançların aklanmasına dair işlemlerin cezai yaptırıma bağlanmasına ilişkin konular üzerinde anlaşmaya varılmış olması yönüyle dikkat çeken sözleşmeyi şimdiye kadar 89 ülke kabul etmiştir (İpek, 2000:51).

10.1.4.1990 Tarihli Avrupa Konseyi Sözleşmesi

1990 tarihinde Strazburg'da imzalanan suç oluşturan eylemlerden elde edilen kazançların aklanması, araştırılması, müsadere ve zaptına ilişkin konuları ele alan *Avrupa Konseyi Sözleşmesi*, uyuşturucu madde

kaçakçılığının mali alanlarda ortaya çıkardığı sorunlarla ilgili olarak Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu bünyesinde 1986 tarihinden itibaren başlatılan çalışmaların bir neticesi olarak görülmelidir (Öztürk, 2003:162).

Söz konusu düzenlemenin Birleşmiş Milletler tarafından oluşturulan Viyana Sözleşmesinden farklı olan yönü karaparanın aklanmasının önlenmesi yönünde daha katı kurallar ve daha geniş çözümler getirmiş olmasıdır. Bu durum sözleşmenin benzer nitelikler taşıyan Avrupa ülkelerine yönelik olarak hazırlanması ve sadece uyuşturucu madde kaçakçılığı değil aynı zamanda çok geniş bir suç perspektifinden elde edilen kazançlar bağlamında konuya yaklaşmış olmasından anlaşılabilir (İpek, 2000:55).

10.1.5.FATF Öneri ve Raporları

Karapara aklanması ile mücadelede rol oynayan uluslararası kuruluşların ele alınmaya çalışılacağı bölümde detaylı bir şekilde ele alınacak olan söz konusu oluşum, Yediler Grubu (G-7)* olarak bilinen ülkeler tarafından 1989 yılında yapılan '15. Yıllık Ekonomik Zirve Toplantısı'nda kurulmuştur (Öztürk, 2003:163).

Söz konusu oluşum, özellikle karaparanın aklanmasıyla mücadele edilmesi amacıyla ülkeler hakkında düzenlediği raporlar ve aldığı '40 tavsiye' (40 Recommendations) başlıklı öneriler ile ön plana çıkmaktadır. Paranın aklanmasını önlemede ulusal hukuk sisteminin geliştirilmesi, mali sistemin rolünün güçlendirilmesi, uluslararası işbirliğinin güçlendirilmesi başlıklarını taşıyan söz konusu tavsiye kararları, her ülkenin daha fazla gecikmeden Viyana Sözleşmesi'ni tümüyle uygulama yolunda harekete geçmesi ve bunun için gerekli yasal düzenlemeleri yapması; bankaların ve mali kuruluşların gizlilik yasalarının, karapara aklanmasının önlenmesi amacıyla getirilen önerilerin uygulanmasını kısıtlamayacak ölçüde dikkate alınmasını; etkin bir para aklanmasını önleme programı, para aklanmasının soruşturulması, yasal takibatı ve ortadan kaldırılması hususlarında mümkün olduğunca çok yönlü işbirliğinin yapılması ve karşılıklı hukuki desteğin verilmesi yönünde vurgu yapmaktadır (Akar, 1997:35-40).

* Söz konusu oluşum ilk başta A.B.D, Japonya, Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya ve Kanada olmak üzere yedi ülkeyi içermekteyken, Rusya'nın katılımıyla üye sayısı sekize çıkmıştır.

10.1.6. Avrupa Topluluğu Konsey Direktifi

Söz konusu direktif, 1991 yılında karaparanın aklanması için mali sistemin kullanılmasının önlenmesi amacıyla kabul edilmiştir. Bu direktif bağlamında uyuşturucu ticareti ve diğer suçlarla elde edilen kazançların aklanması yasaklanarak karaparanın aklanması fiilinin üye ülkelerin mevzuatlarında suç olarak kabul edilmesi ve buna ilişkin cezaların belirlenmesi öngörülmektedir (İpek, 2000: 55). Söz konusu direktif ile özellikle müşterinin kimlik bilgilerinin tespit edilmesi ve şüpheli mali eylemlerin (*suspicious financial transaction*) yargı makamlarına intikal ettirilmesi noktalarının ön plana çıkartılmaktadır (Akar, 1997:31).

10.2. Uluslararası Kuruluşlar

10.2.1. Birleşmiş Milletler

Birleşmiş Milletler, düzenlediği değişik konferans ve sözleşmeler ile karapara aklamaya karşı alınacak tedbirler konusunda çok sayıda faaliyette bulunmuştur. Birleşmiş Milletlerin karapara aklanmasıyla mücadelede yönelik olarak başlattığı girişimler arasında, 1990 tarihinde Havana'da düzenlenen 'Suçun Önlenmesi ve Suçluların Tretmanı BM Sekizinci Kongresi'; 1994 tarihinde Courmayeur'da toplanan 'Suç Gelirlerinin Kullanılması ve Karapara Aklamanın Kontrol ve Önlenmesi Hakkında Uluslararası Konferans'; yine 1994 yılı içerisinde Napoli'de organize edilen 'Sınırötesi Suçluluk Hakkında Dünya Bakanlar Konferansı'; 1995 tarihinde Kahire'de düzenlenen 'Suçun Önlenmesi ve Suçluların Tretmanı BM Dokuzuncu Kongresi'; 'Uyuşturucu ve Psikotrop Maddeler Kaçakçılığına Karşı BM Sözleşmesi' ile 'Sınırşan Örgütlü Suçlarla Mücadele Sözleşmesi' sayılabilir (Ergül, 2001:99-103).

10.2.2. Avrupa Birliği

Başlangıçta ekonomik bir birliktelik olarak düşünülen ancak daha sonra siyasi ve yönetsel bir birliktelik halini alan Avrupa Birliği, özellikle birlik bünyesinde oluşturulacak ortak tek pazarın tamamlanmasını olumsuz yönde geliştirecek eylemlerin engellenebilmesi ve karapara aklayıcıların serbest dolaşımdan yararlanarak yasa dışı gelirlerinin kaynağını gizlemek ve değiştirmek yönünde daha elverişli bir ortamın oluşturulmasının önüne geçebilmek amacıyla 1991 tarihinde 'Mali Sistemin Karapara Aklanması Amacıyla Kullanılmasının Önlenmesine Yönelik Konsey Direktifi'

yayımlamış, 1998 tarihinde FATF'ın 40 tavsiyesi de dikkate alınarak 'Karapara Aklanması, Kimlik Tespiti, Suç Kaynaklı Gelirlerin ve Araçların İzlenmesi, Dondurulması ve Müsaderesine İlişkin Ortak Eylem Planı' hazırlamış, 1999 yılı içerisinde gerçekleştirilen *Tampere Zirvesi*'nde karapara aklanması ile mücadeleye atıfta bulunmuş, 2000-2004 yılları arasını kapsayan *Eylem Planında* yine global bir sorun olarak karapara aklanmasına vurgu yapılmış ve dönem dönem yayımlanan uygulama raporlarıyla konu hakkında ulaşılan nokta değerlendirilmiştir (Ergül, 2001:125-134).

10.2.3.Mali Eylem Görev Grubu (FATF)

Kısa adı FATF (*Financial Action Task Force on Money Laundering*) olan Karapara Aklanması ile Mücadele Mali Eylem Grubu, karapara aklama ile ilgili gereken tedbirlerin alınabilmesi amacıyla, A.B.D, Japonya, Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya ve Kanada'dan oluşan gelişmiş yedi ülke (G-7) tarafından Temmuz 1989'da Paris'te yapılan toplantıda (MASAK, 2000:6); yasa dışı uyuşturucu ticareti ile bağlantılı mali sorunların ele alınması ve karapara aklama ile mücadeleye yönelik mevzuatların standardizasyonu ile üye ülkeler arasında sürekli bilgi değişiminin tesis edilmesi amacıyla kurulmuştur (Başak, 1998:13).

Faaliyetlerini bağımsız bir *ad-hoc* grup olarak sürdürmekte olan FATF, çalışmalarını maliye bakanları ve diğer ilgili bakanlar ve üye ülke otoritelerine rapor etmekte ve ayrıca raporlarını OECD Bakanlar Konseyi ve G-7 zirvelerine sunmaktadır (İpek, 2000:57). FATF'a Türkiye'de dahil olmak üzere 28 ülke üyedir (Başak, 1998:13).

10.2.4.Interpol

Interpol (*International Criminal Police Organization*), dünya ülkeleri polis teşkilatları arasında işbirliğini güçlendirmek, uluslararası suçluların izlenmesi ve yakalanmasını sağlamak amacıyla oluşturulmuştur. Interpol bünyesinde oluşturulan ve karaparanın aklanmasının önlenmesine yönelik çalışmalar yapan ve işbirliği faaliyetlerini yürütmekte olan FOBAC (*Funds Derived From Crime – Suçtan Elde Edilen Fonlar*) isimli grup, karapara aklama suçunu işleyenlerin yakalanması, gelirlerinin dondurulması, mal varlıklarının müsadere edilmesi ve ilgili kayıtların beş yıl süreyle saklanmasına ilişkin tavsiyelerde bulunmaktadır (Akar, 1997:33).

10.2.5.Europol

1992 yılında Avrupa Birliği Maastricht Sözleşmesi ile kurulan ve merkezi La Hey'de bulunan Europol, Avrupa'nın ulusal polis teşkilatlarını sınır ötesi organize suç örgütleriyle mücadelede koordine eden ve ulusal polis teşkilatları arasında bilgi alış-verişini destekleyen bir oluşumdur. Europol'ün ardındaki ana fikir; TREVI (*Frz. Terrorisme, Radicalisme, Extremisme et Violence Internationale*), Schengen ve EDU (*European Drug Unit*) gibi anlaşmaların bir araya getirilerek, uygulamanın tek bir merkezin koordinasyonunda yürütülmesidir (Deutschland, 2006:50). Europol'ün görevleri arasında uyuşturucu ticareti, göçmen kaçakçılığı, insan ticareti, oto kaçakçılığı, çocuk pornografisi, dolandırıcılık, kalpazanlık, kimyasal ve nükleer madde kaçakçılığı, terörizm ve karaparanın aklanmasının önlenmesi gibi suçlar yer almaktadır. Gerek karaparanın aklanmasının önlenmesi ile doğrudan ilişkili bir sorumluluğunun bulunması gerekse karaparaya kaynaklık eden suçlarla görevlendirilmiş olması, Europol'ü konumuz açısından Avrupa çerçevesinde önemli bir konuma taşımaktadır.

10.2.6.EGMONT Grubu

1995 yılında Brüksel Egmont Sarayı'nda ABD ve Belçika'nın karapara aklama ile mücadelede sorumlu birimleri olan *FINCEN* ve *CTIF*'in girişimleri ile oluşturulan ve tüm dünyanın karapara aklamayla mücadele kuruluşlarını ve mali istihbarat birimlerini bünyesinde barındıran söz konusu grup, bünyesinde barındırdığı '*Mevzuat Çalışma Grubu*', '*Teknoloji Grubu*' ile '*Geliştirme Çalışma Grubu ve Eğitim Çalışma Grubu*' gibi oluşumlarla karapara aklayıcıların uluslararasılaşmasına verilen somut bir cevap olarak görülmelidir (Ergül, 2001:119, 120).

10.2.7.Yolsuzluk Karşıtı Ağ

1998 yılı içerisinde Doğu Avrupa ve Eski Sovyetler Birliği ülkeleri odaklı olarak kurulan ve kamu sektöründeki yozlaşmanın azaltılması ile ilgilenen tarafların yolsuzlukla mücadele programları hakkında bilgi değişiminde bulunabileceği, bölgesel, ulusal ve yarı ulusal girişimlerin işbirliği içerisine girebileceği bir forum olarak tanımlanan Yolsuzluk Karşıtı Ağ (*Anti Corruption Network*), ulusal ve yarı ulusal yozlaşmayla mücadele programlarıyla ilgili olarak kaydedilen gelişmelerin gözden geçirilmesi, ilgili uluslararası araçların uygulanması için destek

sağlanması, yolsuzluk karşıtı programlar için yardım sağlayan ulusal ve uluslararası örgütler arasında işbirliği ve sinerjinin teşvik edilmesi ile önerilerde bulunulması gibi amaçlar doğrultusunda hareket ederek karapara aklanmasının önlenmesine yönelik global mücadeleye dolaylı anlamda destek vermektedir (Çelik ve diğ., 2000:168-172).

10.2.8.Karayıpler Mali Eylem Görev Grubu (CFATF)

Karayıpler Bölgesinde karapara ile mücadele edilmesi amacıyla oluşturulan oluşumdur. Bu oluşumun 1990 yılı içerisinde Aruba'da Karayip ülkelerinin katılımıyla yapılan toplantısında, FATF'ın 40 tavsiye kararları çerçevesinde karapara aklamayla mücadele edilmesine yönelik 21 ayrı tavsiye kararı benimsenmiştir (Akar, 1997:32). Oluşumun 21 üyesi olup FATF'a da üye olan Kanada, Fransa, Hollanda, İngiltere gibi bölgede çıkarı bulunan ülkeler finansal ve teknik destek sağlamaktadır (İpek, 2000:62).

10.2.9.Uluslararası Şeffaflık Hareketi

1993 yılında ulusal ve uluslararası yozlaşmaya karşı açılan savaşa ve bu konuda devletin artan sorumluluğuna dikkat çekmek amacıyla bir sivil inisiyatif olarak kurulan Uluslararası Şeffaflık Hareketi (TI – *Transparency International*), amaçları doğrultusunda ülkeler bazında kısa adı CPI (*Corruption Perception Index*) olan Yolsuzluk Anlayışı Endeksi diye bilinen bir indeks yayımlamakta ve kamu elindeki güçlerin özel çıkarlar için kötüye kullanılmasını bir anlamda afişe ederek karapara aklanmasının önlenmesine ilişkin çabalara dolaylı olarak destek vermektedir (Çelik ve diğ., 2000:157-161).

10.2.10.Menkul Kıymetler Komisyonları Uluslararası Örgütü

Kısa adı IOSCO (*International Organization Of Securities Commissions*) olan Menkul Kıymetler Komisyonları Uluslararası Örgütü finansal piyasaların güvenilir bir biçimde işlemesi amacıyla görev yapmaktadır. Söz konusu oluşum 1992 yılında Quebec'te yaptığı toplantısında karaparanın aklanması konulu raporu onaylamış, Londra'daki 17. yıllık konferansında ise üye ülkelerden menkul kıymetler ve vadeli işlemler piyasalarının para aklama amacıyla kullanılmasını önleyici tedbirler almasını isteyen bir karar benimsemiştir (İpek, 2000:61).

Menkul Kıymetler Komisyonları Uluslararası Örgütü, menkul kıymetler ve vadeli işlemler piyasalarında karaparanın aklanması ile mücadelede müşteri kimliğinin güvenli bir şekilde belirlenmesi, kayıtların tutulması ve saklanması, şüpheli işlemlerin ortaya çıkarılması ve yetkili makamlara bildirilmesi, menkul kıymetler ve vadeli işlem faaliyetlerinde bulunan firmaların yasa dışı faaliyetlerde bulunan kişiler tarafından ele geçirilmesi ve kontrol edilmesinin önlenmesi, aracı kuruluşlar için para aklamaya karşı koruyucu tedbirler ve programlar geliştirilmesi, menkul kıymetler ve vadeli işlemlerde nakit kullanımının azaltılması ile ulusal ve uluslararası kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyon sağlanması hususlarını ön plana çıkarmaktadır (İpek, 2000:61, 62).

10.2.11.Amerika Kıtası Devletleri Örgütü

Amerika Kıtası Devletleri Örgütü (OAS – *Organization Of American States*), Amerika kıtasında yer alan ülkeler arasında işbirliğini, barışı, güvenliği ve kalkınmayı arttırmaya yönelik çalışmalar yapan bir örgüt olarak, 1990 yılı içerisinde başta uyuşturucu suçları olmak üzere yasa dışı yollardan elde edilen gelirlerin karapara olarak kabul edilmesi, finansal sistemin bu amaçla kullanılmasını önlemeye yönelik tedbirlerin alınması, sır saklama yükümlülüğünün bankalar bağlamında yeniden değerlendirilmesi ile şüpheli işlem bildirim sistemlerinin kurulması ve ülkeler arasında bu doğrultuda işbirliğinin geliştirilmesine ilişkin olarak bir dizi öneriyi kabul etmiştir (Akar, 1997:32, 33).

11.Dünyada Karaparanın Boyutları

Suçtan elde edilen gelirlerin kaynağının çoğu zaman başarılı bir şekilde gizlenmesi veya yasal görüntü kazandırılması ve bir ülkede suç sayılan fiillerden elde edilen gelirin aklanmak için başka ülkelere götürülmesi gibi nedenler yüzünden Dünya üzerinde dolaşan karaparanın boyutlarını kesin olarak tespit edebilmek mümkün değildir (İpek, 2000:5, 6).

Dolayısıyla dünya üzerinde karaparanın boyutlarını belirlemeye yönelik çalışmalarda elde edilen bulgular birbirinden farklılık göstermektedir. Örneğin Wall Street Journal Gazetesi bu rakamı 1 Trilyon ABD Doları, Amerikan Senatosu 500 Milyar ila 1 Trilyon ABD Doları, Amerikan Merkez Bankası ise bu miktarı yaklaşık 420 Milyar ABD Doları olarak tahmin etmektedir (aktaran İpek, 2000:6). Dolayısıyla

resmi tahminlere göre Dünya üzerinde aklanan para yıllık bazda 700-800 Milyar hatta 1 Trilyon ABD Doları civarında olduğunu ifade etmek gerçekçi bir değerlendirme olacaktır (Atacanlı, 2002:36). Bu rakamın ABD'nin savunma bütçesiyle eşit olduğu ve tüm Batılı ülkelerin bir yıllık petrol alımlarını karşılayacağını söylemek rakamın büyüklüğünü ifade etmek açısından gereklidir (İpek, 2000:6).

Ancak, daha öncede belirtildiği gibi karaparanın boyutlarını kesin olarak belirleyebilmek neredeyse imkansızdır. Konuyu resmi kayıtlara yansımayan rakamlarla irdelemeye çalıştığımızda karşımıza daha korkunç bir tablo çıkmaktadır. Çeşitli kaynaklarda dünyadaki karapara aklama merkezlerinde aklanan karapara miktarının 38 Trilyon Fransız Frangı yani yaklaşık 6 Trilyon ABD Doları tutarında olduğu da ifade edilmektedir (Öztürk, 2003:144).

Ancak her durumda dünyada dolaşan karaparanın günümüzde korkunç boyutlara ulaştığı görülmektedir. Rakamların birbirinden farklı olmalarına karşın, konu ile ilgili yürütülen araştırmaların üzerinde durduğu en önemli ortak nokta; dünyadaki karapara aklama miktarının her geçen gün arttığıdır. Bu durum böyle devam ederse suçtan elde edilen geliri ellerinde bulunduranlar çok daha fazla ekonomik güce, başka bir deyişle siyasi güce sahip olabilirler. Tahmin edileceği üzere bu da yozlaşmaya ve istenmeyen sonuçlara sebep olabilecek tehlikeli bir süreçtir (Atacanlı, 2002:36). Konu hakkında bir değerlendirmeye yer veren dünyanın önde gelen ekonomi dergilerinden *Economist*'e göre, karapara aklama endüstrisi gelecekte çok daha büyük boyutlara ulaşacak ve eğer karaparaya karşı önlem alınmaz ise 2020 yılında ABD Başkanını mafyanın seçtirilmesi söz konusu olabilecektir (aktaran İpek, 2000:6).

12. Türkiye'de Karaparanın Boyutları

Dünya üzerindeki karapara endüstrisinin boyutlarının tahmin edilmesinde yaşanan güçlük, kendisini kısmen de olsa, ülkemiz boyutunu irdeleyen çalışmalarda da göstermektedir. Çünkü daha öncede ifade edildiği gibi, bir ülkede suç sayılan fiillerden elde edilen gelirler aklanmak için başka ülkelere götürülebilmekte ve bu durum ortaya net ve detaylı bir tablo koymayı güçleştirmektedir. Konun ülkemizin coğrafi konumu nedeniyle karaparaya kaynaklık eden suçlar açısından bir köprü niteliğini taşıması gibi faktörler de göz önüne alındığında daha da karmaşıklaştığını söylemek mümkündür.

Genel olarak Dünyada dolaştığı tahmin edilen yaklaşık 1 Trilyon ABD Doları tutarındaki karaparanın yaklaşık olarak 50 milyar dolarının ülkemizde bulunduğu tahmin edilmektedir (İpek, 2000:6). Eğer karapara en geniş anlamıyla tanımlanırsa ortaya daha korkunç rakamların çıktığı da bir gerçektir. Örneğin bavul ticareti başta olmak üzere tüm kayıtdışı ekonomiyi yasa dışı faaliyetler olarak kabul edersek, karaparanın boyutları daha da ürkütücü olmaktadır. Atacanlı'ya göre, 25 katrilyon olarak tahmin edilen GSMH'nın yüzde 25-30'luk bölümünü oluşturan 6-7 katrilyon da bu durumda karapara olarak kabul edilebilir (Atacanlı, 2002:37).

Daha önce de belirtildiği gibi, konu, Türkiye'nin coğrafi konumu nedeniyle daha da ciddi bir durum almaktadır. Bazı yabancı kaynaklara göre, ülkemiz üzerinden Batılı ülkelere geçirilen uyuşturucunun miktarı yılda 50 milyar dolardır (aktaran Atacanlı, 2002:38). Uyuşturucu gibi başta göçmen kaçakçılığı olmak üzere gibi ülkemizin transit konumu nedeniyle yoğun bir biçimde işlenen diğer sınır aşan suçlar da değerlendirildiğinde rakamların çok daha fazla artacağı kolaylıkla öngörülebilir.

Sonuç olarak ülkemiz hem uyuşturucu hem de silah konularında bir karapara aklama merkezi olarak tanımlanabilir. Çünkü dünyanın en önemli uyuşturucu koridorunun tam ortasında olan ülkemiz, adeta doğuda üretilen uyuşturucunun, batıya geçirildiği bir köprü haline gelmiştir. Doğudan batıya bu geçiş sırasında da pazarlık bu köprünün üzerinde olmaktadır.

Sonuç ve Değerlendirme

Globalleşmenin suç dünyasına olan yansımaları, sadece değişik ülkelerde faaliyet gösteren suç gruplarının ortaya çıkması ile sınırlı kalmamış, aynı zamanda farklı coğrafyaları içine alan suç faaliyetleri ile bu faaliyetlerden elde edilen gelirlerin yasal yoldan kazanıldığı izleniminin verilerek yasal takibattan ve mal varlığına el konulması yönündeki uygulamalardan kurtulmak amacıyla uluslararası finans sisteminin işe koşulmasını da beraberinde getirmiştir.

Söz konusu süreç, hem suç gruplarının mali anlamda daha da güçlenmesi ve bu çerçevede daha profesyonelleşmesinin önünü açması hem de genel ekonomik dengeler üzerinde yaptığı olumsuz etkiler nedeniyle çok zararlı sonuçlar doğurmuştur. Suç grupları kendi aralarında

ileri düzeyde işbirliğine giderek suçları yerel tanımlamalardan kurtarıp kar marjı daha yüksek bir sektör haline getirirken, ülkelerde gerek bu suçlarla gerekse söz konusu suçlardan elde edilen gelirlerin kaynağının gizlenebilmesi anlamında karaparanın aklanmasıyla etkin düzeyde mücadele edebilmek için global işbirliğine duyulan ihtiyacı çok derinden hissetmişlerdir.

Sonuç olarak, çağımızda iletişim, enformasyon, ulaşım ve bir bütün olarak bilgi teknolojilerinde yaşanan baş döndürücü gelişmeler neticesinde ekonomik ilişkilerin ve mali hizmetlerin kazandığı uluslararası boyut suçtan elde ettikleri gelirlerinin kaynağını gizlemek isteyenlerin suç oluşturan eylemlerini uluslararası alana kaydırmaları için kaçınılmaz bir fırsat yaratmıştır. Çünkü uluslararası boyutta karapara kaynaklarının gizlenmesi ulusal sınırlar içinde gizlenmesinden daha kolay olmaktadır. Dolayısıyla karapara aklanması ile mücadelede gerçek anlamda bir uluslararası eşgüdüm ve işbirliği sağlanamadığı sürece, karapara en uygun zemini bulduğu ülkeye giderek aklandıktan sonra yasal kaynaklı bir gelir görüntüsü altında uluslararası dolaşıma tekrar girebilecek, bu bağlamda tam anlamıyla global olmayan ulusal ve bölgesel çabalar herhangi bir sonuç doğuramayacaktır.

Bununla birlikte ulusal bağlamda, karapara aklama yöntemlerinin her geçen gün farklılık göstermesi, suçla mücadele edecek birimlerin uzmanlaşması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Özellikle mücadeleciler birimlerin insan kaynaklarına ilişkin stratejilerinde bu durumun göz ardı edilmemesi gerekmekte ve yetişmiş personelin bilgi ve tecrübelerinin değerlendirilmesi açısından gerekli eğitim faaliyetlerine ağırlık verilmelidir.

Kaynakça

- Akar, Y., (1997), *Karaparanın Aklanması*, Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları.
- Akın, E., (2004), “Türk Ceza Kanunu Tasarısı’nda Yer Alan ‘Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerini Aklama’ Suçu ile 4208 Sayılı Kanun’da Yer Alan ‘Karapara Aklama’ Suçunun Karşılaştırılması”, *Yaklaşım Dergisi*, ss.269-272.

- Atacanlı, M., (2002), “Türkiye’deki Yolsuzluklar, Kayıtdışı Ekonomi, Karapara ve Aklanması, Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Verilen Rüşvet ve Önlenmesi İçin Yapılan Çalışmalar, Türkiye’deki Durum”, <http://www.baskent.edu.tr/~gurayk/1cuma.doc> (21.11.2003).
- Başak, R., (1998), *50 Soruda Karapara ve Karaparanın Aklanmasının Önlenmesi*, İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği.
- Çelik, K.; Koçağra, S. I. ve Güler, K., (2000), *Karapara Aklama Tanımı, Aşamaları ve İlgili Uluslararası Çalışmalar*, Ankara: Mali Suçları Araştırma Kurulu Yayınları.
- Deutschland, (2006), “Almanya’nın 2007 AB Konseyi Başkanlığı”, *Politika, Kültür ve Ekonomi Forumu*, Sayı.6, Aralık-Ocak.
- EGM-Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı (1998). *Kaçakçılık ve Sahtecilik Olayları Değerlendirmesi*, Ankara: Evren Yayın, Basım San. Tic. A.Ş.
- Ergül, E., (2001), *Karapara Endüstrisi ve Aklama Suçu*, Ankara: Yargı Yayınevi.
- Gilmore, W., (1999), *Dirty Money: The Evolution Of Money Laundering Countermeasures*, Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- Gümüşay, S., (2003), “Karapara Aklama Kavramı, Nedenleri ve Boyutları ile Karapara Aklama Suçunun Önlenmesine Yönelik Çözüm Önerileri”, *Vergi Sorunları Dergisi*, Ağustos, Sayı.179.
- Güner, S., (2003), *Organize Suç Örgütleri, Kara Para ve Aklanması*, Ankara: Bilgi Yayınevi.
- İpek, H., (2000), *Önemli Bir Sorun: Karapara ve Karaparanın Aklanması*, İstanbul: Beta Basın Yayın Dağıtım A.Ş.
- Kaçar, H., (1999), *Tüm Yönleriyle Karapara Mevzuatı*, Ankara: Yaklaşım Yayınları.
- Kocasakal, Ü., (2000), *Karapara Aklama Suçu*, İstanbul, Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- MASAK, (2000), *Mali Eylem Görev Grubu Karapara Aklama Tipolojileri*, Ankara: Mali Suçları Araştırma Kurulu Yayınları.
- Mavral, Ü., (2001), *Karapara Kayıtdışı Ekonomi ve Türkiye Yansımaları*. Ankara: Vergi Denetmenleri Derneği Yayınları.

- Öztürk, A., (2003), “Bir Organize Suç Olarak Karapara Aklamayla Ulusal ve Uluslararası Planda Mücadele”, *Avrasya Dosyası*, Cilt.9, Sayı.2, ss.142-169.
- Rabinson, J., (2003), *Karapara Aklayıcıları*, Çev. Ayşe Egemen, İstanbul: Arion Yayınevi.
- Rider, B. and Ashe M., (1996), *Money Laundering Control*, Dublin: Round Hall Sweet-Max-well.
- Stessens, G., (2000), *Money Laundering: A New International Law Enforcement Model*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Şen, Y. F., (2006), *Dünya ve Türkiye Perspektifinden Göçmen Kaçakçılığı, İnsan Ticareti ve Organ-Doku Ticareti*, Ankara: KOM/TADOC Yayınları.
- TADOC, (2006), *Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele*, Ankara: KOM/TADOC Yayınları.
- Utku, E., (2002), “Karapara Aklama Suçu ve Hazırlık Soruşturmasında Karşılaşılan Sorunlar”, *Adalet Dergisi*, Temmuz, ss.154-163.
- Wasserman, M., (2002), “Dirty Money”, *Regional Review*, Vol.12, ss.15-24.